

Tarihöncesi ve Tarih Çağları, Dönemler, Uygarlıklar

SUNU 6

Hazırlayan: Günay Dönmez (M.A)

Tarih Öncesi Dönemler kronolojik olarak şu şekilde sıralanmıştır.

- Paleolitik
- Mezolitik
- Neolitik
- Kalkolitik

◆ İspanya'nın kuzeyinde bulunan mağarada bulunan çizimler, yaklaşık 20 bin yıllık.

◆ Fransa'nın güneyinde yer alan Chauvet Mağarası'ndaki çizimler 32.000 yıl öncesine kadar gidiyor. Mağara adını, 1994'te burayı keşfeden Jean-Marie Chauvet'den alıyor. Mağara, en önemli tarih öncesi sanatlarından biri olarak gösteriliyor ve 2014'te UNESCO tarafından Kültürel Miras Listesi'ne alındı.

◆

◆ Endonezya'nın Sulawesi Adası'nda bir mağarada bulunan kaya resimlerinden olan el şablonları 40.000 yıl öncesine tarihleniyor. Domuzlar ve el şablonları resmedilmiş.

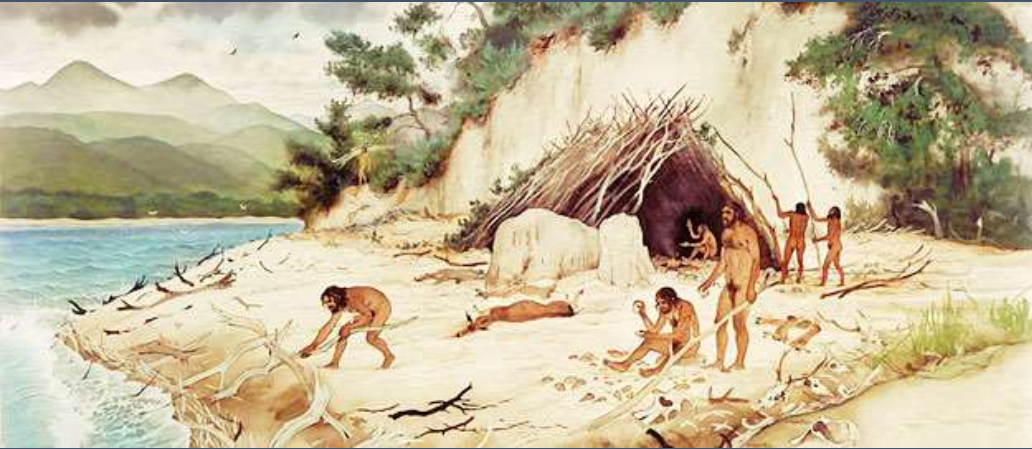
Paleolitik Dönem (Eski ya da Yontma Taş Devri)

- En eski ve uzun dönem, insanlık tarihinin ilk basamağını oluşturur.
- İnsanlar mağara ve ağaç kovuklarında yaşamışlar.
- Avcılık ve toplayıcılık genel geçim kaynağıdır.
- Bu dönemin en büyük keşiflerinden biri, iki çakmak taşının birbirine sürtmesiyle meydana gelen ateşin bulunmasıdır.
- Taştan yaptıkları ilkel el aletleri kullanmışlardır.

Mezolitik Dönem (Orta Taş Devri)

- **Mezolitik Dönem (Orta Taş Devri)** MÖ 12000/10000 – 8000
- Taştan aletler çeşitlenmiş
- Buzullar erimeye başlaması
- İklim daha ılıman hale gelmeye başlaması
- İnsanlar artık mağaralardan çıkmış ve barınaklar yapmaya başlamışlardır.
- Dönemin en önemli gelişmesi köpeğin evcilleştirilmesi olmuştur.

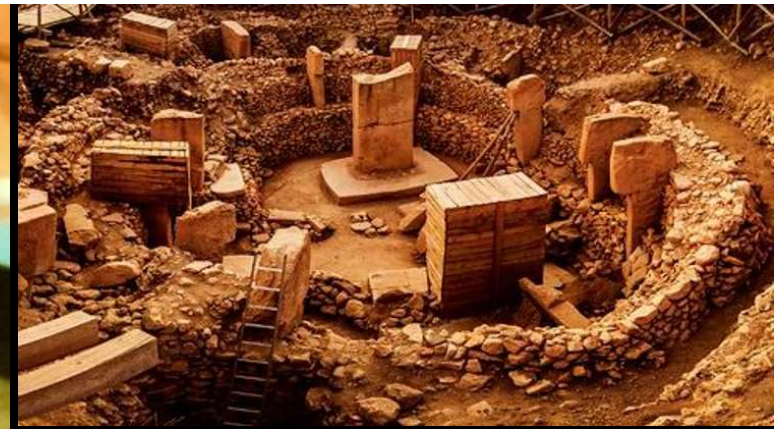

Neolitik Dönem (Cıvalı Taş Devri)

MÖ 8000 – 5500

NEOLİTİK DEVRİM

- Buzul çağı sona ermiştir
- İnsanlar yerleşik yaşama geçmiş ve avcı-toplayıcılık yaşam tarzından tarım ve hayvancılık yapmaya başlamışlardır.
- Nüfus artmış , iş bölümü mülkiyet ve aile kavramı ortaya çıkmıştır.
- Öküz keçi koyun gibi hayvanlar ehlileştirilmiştir
- Silahlar geliştirilmiş ve keskinleştirilmiştir.
- İlk defa ticaret başlanmıştır.
- Ana tanrıça heykelcikleri bu dönemde görülmüştür
- Dönemin en önemli teknolojik olaylarından biri de çanak ve çömlek yapımının başlanmasıdır

Kalkolitik Dönem (Taş veya Maden Devri)

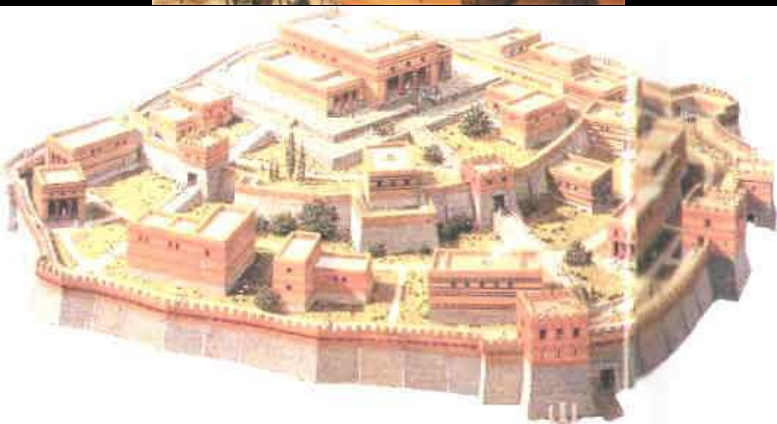
M.Ö 5500 – 3000

- Bu dönem çok az da olsa ilk madenin çıktığı dönemdir.
- İlk ön kent kültürlerinin başladığı dönemdir.
- Tarım ve hayvancılık ilerlemiş ve yerleşim merkezleri büyümüştür.
- Köyden kente geçiş olarak da bilinir.
- Yöneticiler , din adamları ve çeşitli zanaatçılar ortaya çıkmaya başlamıştır.
- Anıtsal mimari savunma ve sulama sistemleri gelişmiş ticaret ilerlemiştir.

Tarih Dönemleri Tunç Çağı

M.Ö 3000 - 1200

- Bakırla kalayın karışımından oluşan ve döneme adını veren tunç bu dönemde alet ve kap yapımında kullanılmıştır
- M.Ö. 4. binlerin sonlarında bazı bölgelerde yazının keşfedildiği bilinmektedir
- Mezopotamya ve Mısır'da tunçtan eserler yapılmaya başlamıştır.
- Bu çağda Anadolu'da küçük şehir beyliklerinin kurulduğu ve bu şehirlerin surlarla çevrildiği yapılan kazılarla anlaşılmıştır
- Çanak çömlek bu çağda büyük bir gelişme göstermiştir.
- Uluslararası ticaret, siyaset ve günlük yaşamla ilgili çok sayıda tablet bu dönemi aydınlatan kazılarda ortaya çıkartılmıştır
- Bu çağda silindir ve damga mühürler, insan ve hayvan heykelcikleri, hayvan biçiminde içki kapları ve çeşitli eserler üzerinde Mezopotamya etkisi görülmektedir. Çanak çömlek bu çağda büyük bir gelişme göstermiştir. Bu çağa ait çivi yazılı tabletler de önemli ipuçları vermektedir. M.Ö. 1800 – 1200 yılları arası Hitit dönemi olarak nitelenir. Dini motiflerle bezeli ve dini bir olayı yatay frizler halinde gösteren kabartmalı iri vazoların önemli örnekleri bu dönemde verilmiştir. Uluslararası ticaret, siyaset ve günlük yaşamla ilgili çok sayıda tablet bu dönemi aydınlatan kazılarda ortaya çıkartılmıştır.

Demir Çağı ve Sonrası

- MÖ 13. yüzyıldan MÖ 4. yüzyıla kadar yayılan zaman dilimi demirin ergitilerek kullanıldığı dönemi gösterir ve kısaca “Demir Çağı” olarak anılır. Bu dönemin de kendi içinde bölgeleri ve kültürler sınıflandırmaları bulunmaktadır. MÖ 1200 – 700 yılları arasında Hitit İmparatorluğu’nun yayıldığı Anadolu ve Suriye topraklarında Geç Hitit Şehir Devletleri görülmektedir. Bu döneme “Geç Hitit Beylikleri” dönemi adı verilir. Ayrıca “İon Uygarlığı” olarak adlandırılan ve MÖ 1050 – M.Ö 300 yıllarına tarihlenen bir ana dönem, Geometrik (MÖ 1050 – M.Ö 700), Orientalizan (M.Ö. 720 – M.Ö 650), Arkaik (M.Ö 650 – M.Ö 480) ve Klasik (MÖ 480 – MÖ 330) Dönemlere ayrılır. Demir Çağı’nda Doğu Anadolu’da, Van Gölü çevresinde ve Güney Kafkasya’da gelişen Urartu Uygarlığı (MÖ 900 – M.Ö 600), Anadolu’ya Makedonya ve Trakya’dan boğazlar yoluyla gelen Frig Uygarlığı (MÖ 750 – M.Ö 680), Batı Anadolu’da sikkeyi bulan Lidya Uygarlığı (M.Ö 680 – M.Ö 546), Güney Batı Anadolu’da Likya Uygarlığı (M.Ö 600 – M.Ö 300) var olmuştur.

Discobolos

Aphrodite of Knidos

Doryphoros

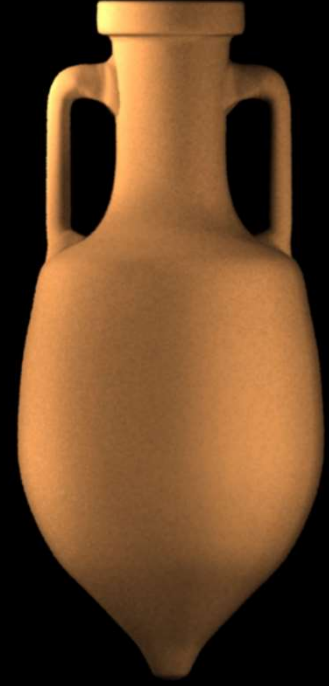
Resim 2.15: Celcius kitablığı efes

Helenistik Dönem (MÖ 300 – 30)

- Büyük İskender'in MÖ 333 yılındaki ölümünden başlayıp Roma Devleti'nin Mısır'ı ele geçirmesine (MÖ 30) kadar olan süreyi kapsayan dönemdir
- Büyük İskender'in Mısır ve Asya'ya Hindistan'a kadar olan seferleri sırasında batıdaki kültürü doğuya taşımasıyla ortaya çıkan yeni kültüre Helenistik Kültür denilmektedir.
- Bir yandan Yunan kültürü yayılırken bir yandan da diğer halklarla etkileşim ve birliktelik olmuştur. Batının ve doğunun kültür ve değerleri iç içe geçmiştir.
- Büyük İskender'in ölümünden sonra da fethettiği yerler üç parçaya bölünerek İskender'in komutanları arasında paylaşılmıştır. Bunlardan Seleukos Krallığı Anadolu'ya hâkim olmuştur. Seleukos Krallığı yıkıldıktan sonra Anadolu'da küçük krallıklar kurulmuştur. Bunlar; Bitinya, Pontus, Kapadokya ve Bergama Krallıklarıdır.
- Mimari ve heykel sanatı zenginliği ile dikkat çekmektedir. Bu dönem Roma İmparatorluğunun Mısır'ı ele geçirmesiyle sona ermektedir.

Hellenistik Dönem'e ait N. Lamboglia amphoraları M  II – I yılları arasına tarihlenir (Fotoğraf Hakan  niz).

Amphoranın 3 boyutlu görünümü (Grafik: Ergün ŐimŐek)

Roma İmparatorluğu (MÖ 30 – MS 1453)

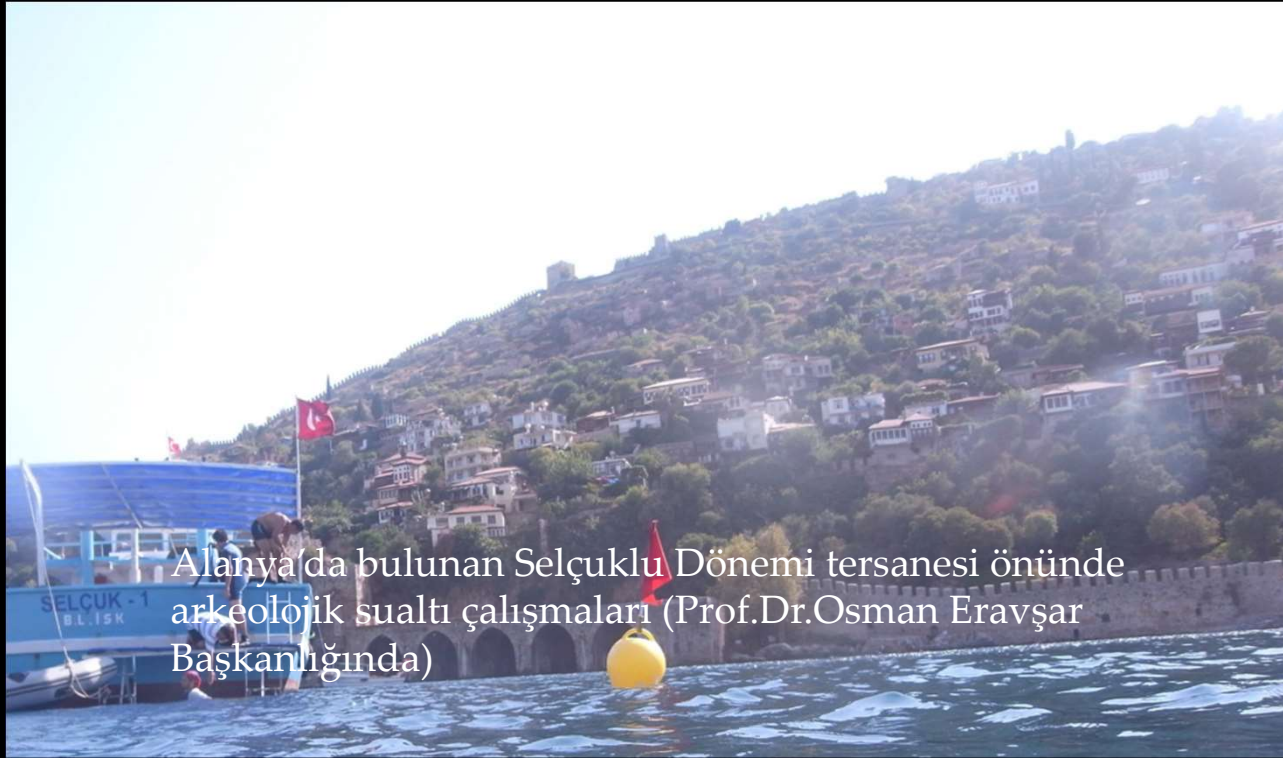
- Roma İmparatorluğu, Roma'da hüküm süren cumhuriyete Augustus'un son vermesiyle başlamaktadır. Antik çağın en güçlü ve en büyük imparatorluklarından biridir.
- Tarihi boyunca Avrupa'nın büyük bölümüne, Kuzey Afrika'ya, Anadolu'ya ve Mısır'a kadar hâkim olmuştur
- 375 yılında kavimler göçüyle başlayan karışıklardan sonra 395 yılında Batı ve Doğu Roma olmak üzere ikiye bölünmüştür. Batı Roma İmparatorluğu Germen kavimlerinin saldırıları sonucu 476 yılında yıkılmıştır. Doğu Roma İmparatorluğu veya Bizans İmparatorluğu, İstanbul'un başkentiyle 1453 yılında Osmanlı İmparatorluğu'nun yedinci padişahı II. Mehmet'in İstanbul'u fethetmesiyle yıkılmıştır

Roma Dönemine ait T tipi çapa (Fotoğraf: Hakan Öniz)

Selçuklu Dönemi (1071-1300)

- Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu içlerine doğru ilerleyen Türkler çeşitli bölgelere yerleşmişlerdir. Türkiye Selçukluları İznik'in tekrar Bizans Devleti'ne geçmesiyle başkenti Konya olarak belirlemişler ve yerleşmişlerdir. I. Kılıçarslan Haçlı Seferleri ile karşı karşıya gelmiştir. II. Kılıçarslan ise 1176 yılında Miryokefalon Savaşı ile Bizans Devleti'ni yenilgiye uğratarak Anadolu'nun Türk yurdu olmasını sağlamıştır. Türkiye Selçukluları, bölgenin kıyı şeritlerinde ticari faaliyetleri geliştirmişlerdir. Önemli liman şehirleri kurmuşlardır. Aynı zaman da tersaneler de yaparak denizcilik faaliyetlerine başlamışlardır.

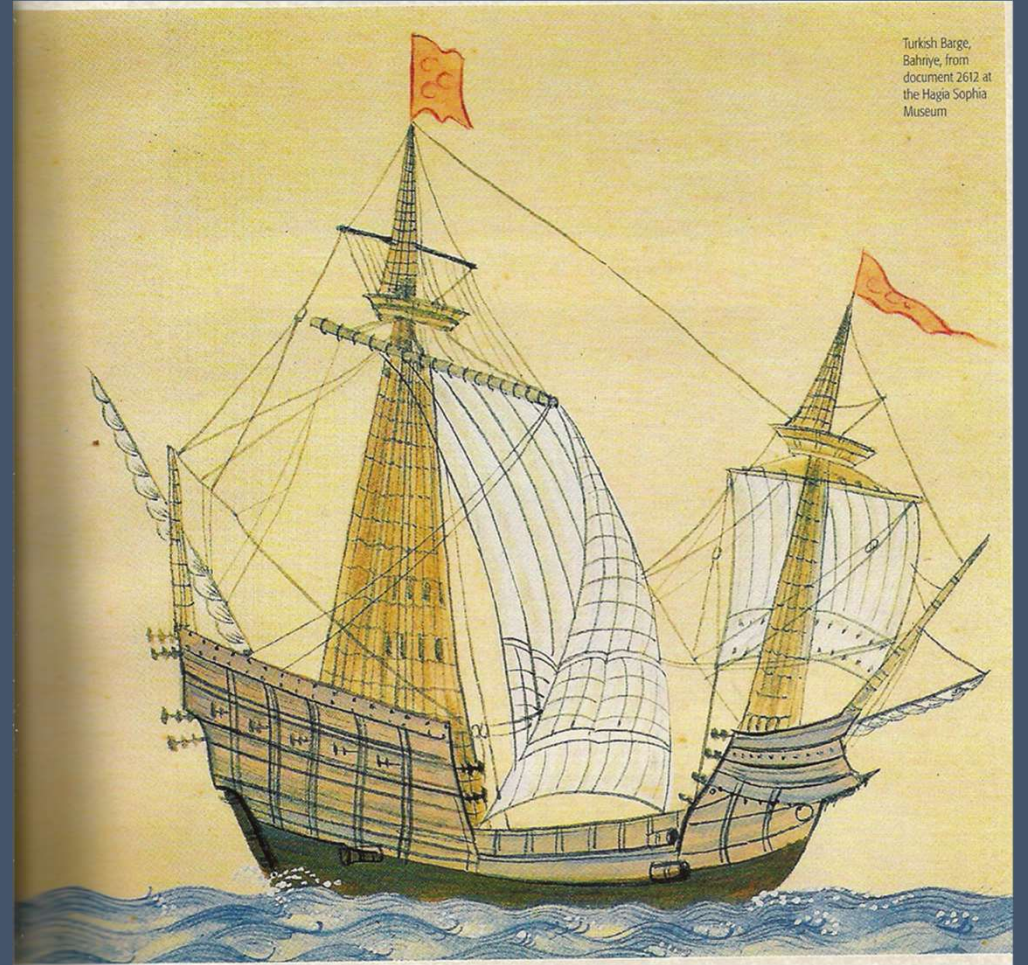
Alanya'da bulunan Selçuklu Dönemi tersanesi önünde
arkeolojik sualtı çalışmaları (Prof.Dr.Osman Eravşar
Başkanlığında)

Osmanlı İmparatorluğu (1299 – 1922)

- Osmanlı İmparatorluğu, 1299 – 1922 yılları arasında varlığını sürdürmüş Türk- İslam Devleti'dir. Doğu Avrupa, Güneybatı Asya ve Kuzey Avrupa'ya kadar topraklarını genişleterek 16. yüzyılda dünyanın en güçlü imparatorluğu halini almıştır. Devlet altı yüzyıl boyunca Doğu dünyası ile Batı dünyası arasında köprü görmüştür. Yüzyıllar boyunca birçok milleti ve devleti hâkimiyet altında tutmuştur.

Piri Reis'in 1513 yılında tamamlayıp Mısır seferi sırasında Yavuz Sultan Selim'e sunduğu Dünya haritasının bir bölümü (Soucek, 2013: 66)

Osmanlı Filikası (Soucek, 2013: 21)